

رئیس‌جمهوری اعلام کرد:

آغاز کسب‌وکارهای کم‌خطر در استان‌ها از ۲۳ فروردین

گروه سیاست: رئیس‌جمهوری روز یکشنبه در جلسه ستاد ملی مبارزه با کرونا گفت: «در روندی که پیش‌رو داریم برای مسئله مبارزه و مقابله با کرونا هیچ اختلاف نظری میان دستگاه‌های دولتی و قوای سه‌گانه وجود ندارد و همه ارکان کشور…»

• صفحه ۲

یکشنبه ۱۷ فروردین ۱۳۹۹ | ۱۱ شعبان ۱۴۴۱ | ۵ آوریل ۲۰۲۰

حرف اول

عملکرد نظام تدبیر جهانی، ملی در رابطه با کرونا ویروس

بابیزید مردوخ

بعد از جنگ اول جهانی، فاتحان جنگ که درعین‌حال آسیب‌دیدگان جنگ هم بودند، نهادی به نام جامعه ملل ایجاد کردند که بتواند

از جنگ فراگیری دیگری در جهان (یعنی در اروپا) جلوگیری کند. این نهادسازی قادر به پیشگیری از بروز جنگ دوم جهانی، ۲۰ سال بعد از جنگ اول، نبود؛ بنابراین برندگان این جنگ نهادی به نام سازمان ملل متحد تحت مدیریت و راهبری شورای امنیت (متشکل از پنج کشور فائق) را با اهدافی وسیع‌تر از جامعه ملل، تاسیس و جایگزین آن کردند که آن را نظام تدبیر جهانی دارای اساسنامه، منشور و مقررات خاصی می‌نامیم. جامعه بشری در نظام جدید جهانی، متشکل از حدود ۲۰۰ دولت-کشور است که هرکدام دارای مرزهای معین، قانون اساسی خاص خویش و حکومتی شامل قوای مجریه، مقننه و قضائیه خودساخته هستند که هر یک را نظام تدبیر ملی آن دولت-کشور می‌نامیم. این نظام تدبیر جهانی و نظام تدبیرهای کشورهای مختلف نیز قادر به جلوگیری از جنگ بین کشورها و ملت‌ها به‌طور کامل نبوده و هیئت‌مدیره نظام تدبیر جهانی (شورای امنیت) فقط در مواردی قادر به فرونشاندن آتش جنگ‌های منطقه‌ای بین کشورهای خاص و مدیریت منازعات بین چند کشور بوده است.

در نزدیک به یک قرن، مجموعه نظام‌های تدبیر جهانی و کشوری، قادر به مدیریت پاره‌ای از مصائب و بلایای طبیعی مانند قطعی‌ها، طاعون، وبا و دیگر امراض مسری مرگ‌بار و همچنین کشف و مهار و بسیاری از این اقات بوده‌اند. امنیت فراگیر انسانی نیز در دستور کار و در قوانین اساسی بسیاری از کشورها قرار گرفته و در تعدادی از آنها، با وجود دولت‌ها و پارلمان‌های کوتاه‌مدت خود، تحقق پیدا کرده است.

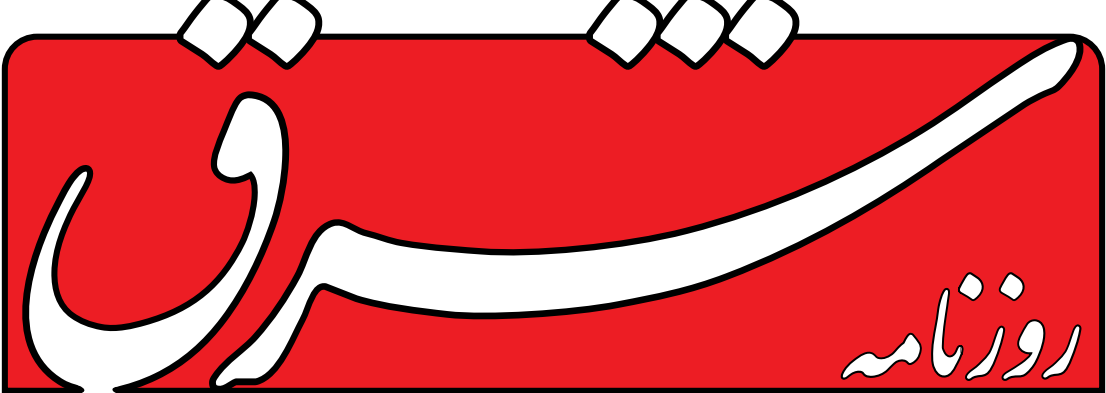
زمستان ۲۰۲۰ چین و ۱۳۹۸ ایران، کره‌جنوبی و سپس آسیا، ایتالیا و پس از آن اروپا، ایالات متحده آمریکا، آمریکای شمالی، خاورمیانه، آمریکای جنوبی، آفریقا و همه جا با خطری پیش‌بینی‌نشده و بی‌سابقه به نام ویروس کرونا از نوع کووید۱۹ روبه‌رو شدند. نظام تدبیر جهانی و نظام‌های تدبیر کشوری، هیچ‌کدام آمادگی مقابله با این خطر را نداشته و صرفا اقدام به توصیه‌ها و آموزش‌ها و اعمال محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها کرده‌اند. طبق اعلام رسانه‌ها، تنها کشوری که از آلودگی کرونایی مصون بوده، نروژ (در مرتبه صفر) است. ایران در میان کشورهای مبتلا، مرتبه ۱۵۰ را داشته است.

مشروح تدارکات و برنامه‌ریزی‌های کشورهای مختلف، از اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها گرفته تا چین و جاپیچن، حاکی از آن است که نهادهای نظام تدبیر کشورهای جهان، در آینده‌نگری‌های خود (قانون اساسی، قوانین ارگانیک، قوانین عادی، آینده‌پژوهی‌های بلندمدت، طرح‌های چشم‌انداز، برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت، آمایش سرزمین و برنامه‌ریزی-انضباطی و…) ادعای پیش‌بینی یا پیشگیری چنین وضعیت بحرانی خطرناکی را نداشته و ندارند.

نظام تدبیر و بین‌المللی در مجموعه مقررات بین‌المللی در سازمان‌ها و اجزای مختلف خود، در حالی که برای بسیاری از موضوعات و موارد، قواعد و مقررات لازم‌الاجتاج از سوی دولت‌های عضو را تعیین کرده است، برای مثال درباره نامه‌های ارسالی در سطح بین‌المللی، کنوانسیون اتحادیه پستی جهانی که ۱۵۹ کشور آن را امضا کرده‌اند، مقرر می‌دارد که نامه‌های با آدرس اشتباهی و غیرقابل تحویل به گیرنده باید ظرف مدت کمتر از ۳۰ روز به کشور ارسال‌کننده برگردانده نشود. برای بسیاری از مسائل حیاتی افراد یا گروه‌های آسیب‌پذیر کشورها، درباره ملت‌ها و اقلیت‌های تحت ستم دولت‌ها، درباره استثمار کشورها از سوی ابرقدرت‌ها و موارد متعدد دیگر، یا حرفی ندارد یا اگر هم داشته باشد، فاقد قدرت اجرایی است.

آنچه این روزها در سراسر جهان رخ می‌دهد و سایه‌ای از وحشت بر سر سرکه زمین انداخته است، بی‌شباهت به توفان نوح نیست. نظام تدبیر نوح دست‌کم یک کشتی را برای نجات همه انسان‌ها و همه جانداران پیش‌بینی کرده و در اختیار داشت، اما نظام تدبیر ملی در کشورهای مختلف به دلیل ضعف و ناتوانی تاریخی، تنها به دو ابزار روی آورده که در درجه اول قادر فکاکار پزشکی و پرستاری و درمانی برای تشخیص و معالجه و در درجه دوم، آموزش همگانی است. در اعمال هریک از این دو ابزار، محدودیت‌های زیرساختی در همه کشورها آشکار شده که رفع آنها نیاز به زمان، منابع مالی وسیع و اقتاع جمعیت برای رعایت عام آموزه‌های تعیین‌کننده مبارزه با این ویروس دارد.

ادامه در صفحه ۳

رئیس‌جمهوری اعلام کرد:

آغاز کسب‌وکارهای کم‌خطر در استان‌ها از ۲۳ فروردین

گروه سیاست: رئیس‌جمهوری روز یکشنبه در جلسه ستاد ملی مبارزه با کرونا گفت: «در روندی که پیش‌رو داریم برای مسئله مبارزه و مقابله با کرونا هیچ اختلاف نظری میان دستگاه‌های دولتی و قوای سه‌گانه وجود ندارد و همه ارکان کشور…»

• صفحه ۲

یکشنبه ۱۷ فروردین ۱۳۹۹ | ۱۱ شعبان ۱۴۴۱ | ۵ آوریل ۲۰۲۰

بنزین ارزان می‌شود؟

گفت وگو با کارشناسان درباره اثر سقوط نفت

گروه اقتصاد: نفت خام در پی شیوع ویروس کرونا در جهان یکباره سقوط کرد و اقتصاد جهان را در شوک فرو برد. کاهش شدید قیمت نفت خام در جهان، قیمت فرآورده‌های نفتی را هرچند نه به آن میزان، اما با کاهش درخور توجهی روبه‌رو کرد. به‌این‌ترتیب میانگین قیمت بنزین در ۱۵ کشور همسایه ایران که تا دو ماه پیش در حدود ۷۰ سنت بود؛ به‌تازگی به ۵۳ سنت رسید که اگر پیش‌تر نرخ بنزین را

شمار کرده بودیم (با فرض منطبق‌بودن نرخ بنزین در ایران با قیمت‌های جهانی در مقطع آبان‌ماه و همچنین در نظر نگرفتن نوسان نرخ دلار در پنج ماه اخیر) اکنون به رقمی معادل دوهزار و ۲۰۰ تومان در هر لیتر (۳۰۰۰ × ۵۳ ÷ ۷۰ = ۲۲۷۱) می‌رسید؛ رقمی کمتر از بنزین سه هزار تومان که در ۲۵ آبان سال گذشته بر جامعه تحمیل شد و کشور نیز به‌تازگی بالای برای آن پرداخت کرد. **ادامه در صفحه ۴**

نمایندگان در پی قرنطینه کامل

طرح سه فوریتی قرنطینه کل کشور چه می‌گوید؟

گروه سیاست: قرنطینه همان واژه‌ای است که هنوز هم در ادبیات مقامات دولتی جایی ندارد. عده‌ای از نمایندگان مجلس اما طرح سه‌فوریتی قرنطینه یک ماهه کشور را مطرح کردند. طرح تقدیم هیئت‌رئیس‌ه شده و حالا تلاش‌ها برای در دستور کار قرارگرفتن آن در جلسه علنی فردا ادامه دارد. طرحی یک ماده‌ای با ۱۱ تبصره که به اصل ۷۹ قانون اساسی تکیه کرده است؛ اصلی که تا

رمزگشایی از سخنان میرسلیم

چه کسانی برای ریاست مجلس در حال تهدید و تطمیع‌اند؟

صفحه ۲

یادداشت

فقه کرونا

جماعات تعطیل شده‌اند. در مساجد و مشاهد مشرفه که قرن‌ها دایر بوده و تعطیل‌بردار نبوده‌اند؛ بسته شده است. هیئات و مجالس مذهبی تعطیل شده‌اند. بسیاری از تعهدات و قرارداده‌ا در سر وعده تادیه نمی‌شوند. درحالی‌که نه از نظر اخلاقی مذموم شمرده می‌شوند و نه از نظر شرعی حرام و معصیت. هدف ما در این نوشتار کوتاه بررسی حکم فقهی این تغییرات و رفتارهای تازه و نوپیدایی است که بر اثر ظهور این ویروس پدید آمده است. احکام تغییرات با استدلال بسیار کوتاه بیان می‌شوند تا در وقتی دیگر به شرح و بسط آنها بپردازیم. فقه عبادات

ذیل است:
– تشخیص موضوع با مقلد(عرف) است. بنابراین در مانحن فیه تشخیص ضرر یا کارشناسان و پزشکان است.
– رجوع جاهل به عالم، عقلا و شرعا لازم است و در مانحن فیه، پزشکان، خیره و عالم‌اند و سایرین باید به آنها رجوع کنند.

با عنایت به دو اصل بالا، چند فرع فقهی را بررسی می‌کنیم:

۱- گرچه طبق حکم اولی تغسیل، تکفین و نماز

بمیت واجب است اما در صورتی‌که به تشخیص متخصصان از رهگذر این‌واجبات، ضرری – ولو

احتمالی- متوجه غَسال یا نمازگزار بر میت و سایر دست‌اندرکاران شود، به استناد قاعده لاضرر، حکم وجوب احکام فوق‌الذکر منتفی می‌شود. البته بر طبق قاعده الضرورات تقدر بقدرها و المیسور لایسقط بالمعسور، اگر تغسیل ضرری باشد ولی تیمم مقدور باشد یا تیمم هم مضر باشد ولی نماز ممکن و مقدور باشد، تیمم یا نماز حسب مورد ساقط نمی‌شود.

۲- وجوب نماز جمعه در صورتی‌که واجب باشد و وجوب روزه و حج در ماه‌های آینسده در صورتی‌که شرایط کرونایی ادامه یابد، به استناد قاعده لاضرر منتفی و بنابر برخی مبانی از باب اجتماع امر و نهی و دلالت نهای بر فساد در عبادات حرام و باطل خواهند بود. چنان‌که مرحوم سیدکاظم زیدی- صاحب عروه- وضو و غسل ضرری را نه‌تنها واجب نمی‌داند بلکه باطل هم می‌داند.

۳- نماز جمعه در صورت استحباب و نماز جماعت در صورتی‌که موجب ضرر به نمازگزار یا اضرار به غیر باشد به استناد حرمت اضرار به نفس و اضرار به غیر حرام می‌شود. این فرع از مصادیق قاعده تراحم و تقدیم حرام بر مستحب هم هست. البته بنابر برخی نظرات، احکام استحبابی مشمول قاعده لاضرر نیستند که در این صورت از باب تراحم حرام (مستفاد از لاضرر) و مستحب (نماز جمعه و جماعت) دبیهی است که حرام

ادامه در صفحه ۲

یادداشت

خاک دلیران و خواب رسانه عمومی

جاویدان…

رستم و سهراب قصه‌ها؛ ایرانی… شیرین و فرهاد عاشق‌ها؛ ایرانی… روزهای سخت کرونایی، دل‌انگیز و امیدوارکننده به شمار رود. در آستانه سال جدید، دولت به مردم اکیدا توصیه می‌کند که از خانه‌ها خارج نشوند تا ویروس از راه‌رسیده آنها را کمتر آلوده کند. در پی آن دستور، حضور مردم در مکان‌های عمومی، مانند سالن‌های سینما، تئاتر و کنسرت ممنوع شد. در این شرایط خاص، خواننده‌ای خلایق نشان می‌دهد تا برای همراهی عاطفی با مردم خانه‌نشین، تصمیم روحیه‌بخشی بگیرد. آوازه این هنرمند هم تقریبا زمانی گل می‌کند که او قطعاتی با نام‌های «خلیج فارس» و «خاک دلیران، غرش شیران» اجرا می‌کند با این مضامین حماسی:

خون سیاوش… کمان آرش… مهد شهیدان… غرور آتش‌خانه‌ی ایمان… به لطف بزدان…
ایران، خاک دلیران… ایران؛ غرش شیران… ایران، همیشه

گفت‌وگو با حسن رویوران، کارشناس مسائل عراق احتمال درگیری نظامی محدود در عراق وجود دارد

گروه دیپلماسی: در شرایطی که تقریبا تمام کشورهای دنیا با بحران شیوع کووید ۱۹ و تبعات آن درگیر هستند، عراق گرفتاری‌های دیگری مضاف بر کرونا هم دارد. در روزهای اخیر اخباری از تحرکات نیروهای نظامی در عراق منتشر و اعلام شده است…

• صفحه ۳

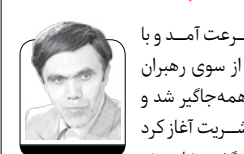

سرمقاله

کرونا

ایران و اعلان جنگ سوم جهانی

سیدعلی خرم . استاد حقوق بین‌الملل

کرونا به سرعت آمد و با وجود قبول‌نشدن از سوی رهبران سیاسی جهان، همه‌جاگیر شد و جنگی را علیه بشریت آغاز کرد

که به نوعی بتوان گفت شاید «نه از تاک نشانی ماند و نه از تاک‌نشان». هیچ حادثه‌ای در جهان نتوانسته در عرض سه ماه، آن‌چنان تأثیرات شگرفی در جامعه، سیاست، امنیت، اقتصاد، شیوه حکمرانی، بهداشت، علم و تکنولوژی به وجود آورد. برخی به اشتباه، بحران مالی بین‌المللی سال ۲۰۰۸ را با ظهور و بحران کرونا مقایسه کرده‌اند که شاید به تدریج متوجه شوند بحران کرونا چقدر عظیم و چه اندازه صاحب اراده و اقتدار است. کرونا اگر یک جهش ویروسی باشد، می‌آموزد که این آغاز راه است و بشر آینده چقدر در مقابل چنین جهش‌هایی زی‌سوم و ناتوان خواهد بود و باید بیش از پیش به ابزار علم و تکنولوژی مجهز و از خرافه‌پرستی دوری کند تا خود را از پیش برای چنین تقابلی آماده کند. اگر هم دست‌ساخته بشر باشد، مهندسان و دانشمندان ژنتیکی که در الگوریتم ساختار ویروس انفلوآنزا دست بردند و به خیال خام خود، دشمن و رقیب را هدف قرار دادند، امروز به‌خوبی فهمیدند که جامعه بشری یک پیکر است و به قول ضرب‌المثل فارسی، اگر چاه برای رقیب حفر کنسی، خودت هم راه فراری نداری و در آن چاه سرنگون می‌شوی. به‌هرحال، کرونا در میان نگاه‌های ناباورانه همه رهبران جهان آمد و همه را درنوردید؛ هرکجا خواهد کشت و کشتار راه می‌اندازد و ژست‌های این کشورها اگر از علم و همیاری کمک نگیرند، تأثیری در مهار و کنترل آن ندارد.

در ۷۵ سالی که از جنگ دوم جهانی گذشته است، همواره یک نگرانی مهم و دغدغه فراگیر استادان روابط بین‌الملل این بوده که به همان دلیل که جنگ اول و جنگ دوم جهانی رخ داد، هیچ دلیلی وجود ندارد که جنگ سوم جهانی نیز رخ ندهد. بسیاری از تحلیل‌گران و متخصصان به ارزیابی گوشه و زوایای چنین جهشی پرداخته‌اند و معتقدند این جنگ حتما بین دارندگان سلاح‌های هسته‌ای صورت می‌گیرد که بقیه جهان تحت پرچم آنها به دو اردوگاه تقسیم می‌شوند. اگرچه به‌کارگیری سلاح هسته‌ای در ابعاد کلاسیک از چن چنین جنگ‌هایی غیرمحتمل خواهد بود، چون خودشان هم نابود می‌شوند. ولی احتمال استفاده از سلاح‌های هسته‌ای با اورانیوم رقیق‌شده وجود دارد که قدرت تخریب آنها با اینکه از سلاح‌های به‌کاررفته در هیروشیما و ناگازاکی

مختر و قوی‌تر خواهند بود، ولی باز هم قابل کنترل در ابعاد منطقه‌ای است. هیچ‌گاه تصور نمی‌شد همه کشورهای جهان از مشرق و غرب در یک اردوگاه قرار گیرند و ویروسی ناشناخته ب‌ت‌که به آنان اعلان جنگ داده و با همه قدرت‌های جهان به نبرد بپردازد و دارندگان سلاح‌های هسته‌ای، کوچک‌ترین اراده و قدرتی برای مقابله با آن نداشته باشند. به‌درستی باید باور کرد هیچ حادثه‌ای به اندازه بحران کرونا نتوانسته است بعد از جنگ دوم جهانی تا این اندازه بر ساختار جهان تأثیرگذار باشد. در مدت کوتاهی اقتصاد جهان را درهم باشید، کشورهای ثروتمند به علامت فقر دست‌های خود را بالا برده و محتاج طرح مارشال اروپایی‌که یادگار جنگ دوم جهانی است، شدند، بی‌کاری همه کشورهای جهان را در ابعاد وسیع دربر گرفته و دونالد ترامپ افسخ‌کار زودگذر خود را در زمینه نرخ اشتغال، نقش بر آب می‌بیند. این جنگ سوم جهانی اثبات کرد سلاح‌های هسته‌ای و انواع جنگ‌افزارهای ساخته بشر، هیچ کاربرد و جایگاهی در دفاع از کره زمین نخواهند داشت و فقط به درد ژست‌گرفتن درون خانواده کره زمین می‌خورد. بهتر است مردمان کره زمین با نگاه به آینده، در اندیشه سلاح‌های دیگری باشند. کرونا به قدرتمندان روی کره زمین می‌آموزد قدرت مهیب آنها در مقابل یک ویروس ذره‌بینی، بسیار ناتوان است؛ شاید اندیشه کنند و دست از ظلم، جایب‌ت و خونریزی بردارند. دونالد ترامپ، رهبر بزرگ‌ترین قدرت جهان، نه آن‌شی را که برای مردم آمریکا در حال باختن بود به تک‌پار رساند و نه توانست با جابنتی‌که با تخریب‌های مکیابرنه خود در حق مردم ایران کرد، راه به جایی ببرد. اگر او در نیمه راه به نصایح رهبران جهان و رهبران دموکرات خود گوش دهد تا دیر نشده از تحریم‌های کشنده و مهلک دست بردارد و قدرت اقتصادی خود را به رخ مردم ایران نکشد، ممکن است جنگ کرونا، قدرت او و همه اقتدارگرایان کره زمین را به زباله‌دان تاریخ بپسارد. جنگ کرونا در همین مدت کوتاه توانست درس عبرتی به دونالد ترامپ بدهد که زیر بار توافق‌هایی بین‌المللی نظیر اجلاس پاریس نمی‌رفت و متکبرانه هیچ مسئولیتی را در قبال گرم‌ترشدن کره زمین به اندازه دو تا ۲/۵ درجه نمی‌پذیرفت.

ادامه در صفحه ۴